

Kumulace krizí v evropském integračním procesu: směřuje EU k rozpadu?

PhDr. Jiří Malý, Ph.D.

ředitel Institutu evropské integrace, NEWTON College, a. s.

Vědeckopopularizační seminář
Evropská unie a její proměny v období globální nestability
Brno, 20. listopadu 2015

Projekt byl v období 1. 9. 2009 – 31. 8. 2012 spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky, od 1. 9. 2012 do 31. 8. 2017 se projekt nachází ve fázi udržitelnosti.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Nahromadění krizí v EU

Tři závažné krize v EU

- **od roku 2010** – dluhová a institucionální krize v eurozóně
- **od roku 2014** – krize ve vztazích s Ruskem
- **od roku 2015** – migrační krize
- příčinou těchto krizí nejsou primárně vnější faktory
- hlavní příčinou těchto krizí je konstrukce a způsob fungování EU, její nerealistické, nepřiměřeně vysoké ambice týkající se
  - prohlubování integrace dosavadních členských států
  - úsilí o další rozšiřování EU
  - „řešení“ komplikovaných problémů různých částí světa mimo EU
- EU není schopna krize, které ji zasáhly, efektivně řešit
  - přijímání opatření k řešení krizí trvá v EU neadekvátně dlouhou dobu
  - přijatá opatření spíše jen zmírňují důsledky krizí, namísto aby odstraňovala jejich příčiny

Krize ve vztazích s Ruskem

- **od roku 2014** – souvisí s přípravou a podpisem dohod o přidružení Gruzie, Moldavska a Ukrajiny k EU
- podpis dohody o přidružení Ukrajiny k EU – až po násilné výměně ukrajinské vlády, která odmítla dohodu podepsat, za vládu, která byla k uzavření dohody vstřícná
- tato výměna ukrajinské vlády proběhla mimo volební proces, byla legitimizována až ex post následujícími prezidentskými a parlamentními volbami a nebyla akceptována částí ruskojazyčného obyvatelstva na Ukrajině
- to vedlo ke konfliktu s Ruskem považujícím podpis těchto dohod za úmyslný zásah Západu do tradiční ruské geopolitické sféry vlivu
- následovalo odtržení Krymu s výraznou převahou ruskojazyčného obyvatelstva od Ukrajiny a jeho připojení k Rusku a konflikt na východní Ukrajině
- EU, USA a další země Západu přijaly protiruské sankce
- Rusko odpovědělo přijetím protisankcí

Migrační krize

- **od roku 2015** – souvisí s velmi vysokým a neustále rostoucím počtem imigrantů (uprchlíků před válečnými konflikty i ekonomických imigrantů) do EU zejména z Afriky a Blízkého východu
- schengenský prostor – oblast volného pohybu osob mezi většinou členských států EU a některými dalšími evropskými zeměmi
- hlavní pravidla pro fungování schengenského prostoru
  - volný pohyb osob přes hranice mezi státy uvnitř schengenského prostoru
  - účinná kontrola vnější hranice schengenského prostoru
- základní problém v současnosti – EU zcela rezignovala na plnění a vymáhání pravidel pro fungování schengenského prostoru
  - kontrola vnější hranice zcela selhala, vnější hranice je fakticky volně přístupná pro jakýkoli počet imigrantů do EU
  - ve snaze zregulovat či zbrzdit příchod imigrantů rostou na hlavních trasách migrace bariéry na hranicích mezi státy uvnitř schengenského prostoru

Migrační krize

- Německo odstoupilo od společných azylových pravidel EU a prohlásilo, že bude samo posuzovat žádosti imigrantů o azyl a nebude je vracet do zemí, kde překročili vnější hranice schengenského prostoru → podpora příchodu imigrantů
- Maďarsko vybuchovalo na svém úseku vnější hranice schengenského prostoru bariéru → zajištění účinné kontroly a regulace imigrace
  - přesto bylo Maďarsko za stavbu bariéry kritizováno řadou evropských politiků a představitelů EU
- od jara 2015 – několik jednání Evropské rady i Rady EU k řešení migrační krize → přijetí některých opatření
  - příliv imigrantů do EU přesto stále zesiluje – politika EU je zatím neúčinná
- trend silně rostoucí migrační vlny do EU je podle statistických dat patrný přinejmenším od roku 2014, přesto instituce EU nedokázaly do podzimu 2015 na tuto situaci adekvátně reagovat

Migrační krize

Tabulka 1 – Celkový počet žadatelů o azyl v EU (v tisících, ke konci období)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	červenec 2015	srpen 2015	září 2015
Německo	18,3	22,7	45,6	57,9	80,3	133,9	221,2	324,9	346,0	:
Švédsko	24,1	18,9	18,6	18,1	22,8	27,7	54,3	59,6	67,3	85,8
Maďarsko	0,8	0,5	0,2	0,4	0,4	1,9	15,7	49,3	92,3	:
Itálie	7,2	4,3	4,1	13,5	11,3	13,7	45,8	48,8	50,3	:
Bulharsko	1,3	1,3	1,5	1,4	1,3	5,7	6,8	8,0	7,8	8,1
Finsko	2,7	4,1	2,1	2,2	2,5	2,5	1,8	3,6	6,3	16,5
Řecko	:	1,3	56,0	14,1	39,5	49,8	31,9	28,5	:	:
Francie	32,3	22,8	18,7	22,9	24,5	38,9	36,5	35,0	:	:
Velká Británie	:	:	14,8	15,1	18,8	22,9	32,5	30,6	:	:
Rakousko	30,2	28,5	22,0	20,5	21,7	22,2	:	:	:	:
Belgie	21,0	28,0	31,9	40,3	26,2	17,5	15,4	16,9	21,0	:
Nizozemsko	12,4	16,2	13,1	10,4	:	:	:	9,9	14,2	:
Dánsko	0,6	1,2	1,2	1,9	1,6	1,5	8,2	4,7	:	:
Španělsko	4,3	3,3	2,7	2,7	2,8	4,3	7,5	:	:	:
Irsko	6,9	5,8	5,2	4,2	3,5	3,8	3,6	4,3	:	:
Polsko	3,5	2,8	2,2	2,6	2,4	2,0	2,7	2,7	2,7	3,0
Česko	0,4	0,8	0,7	0,6	0,6	0,3	0,5	0,5	:	:
Slovensko	0,0	0,1	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	:
Evropská unie	166,8	163,5	244,2	231,5	265,1	352,3	489,8	632,2	:	:

Migrační krize

- *„Je náš úkol sdělit..., že Evropa je přetížená, že integrace imigrantů se stane neproveditelnou v takových počtech... Migrační vlna se musí utlumit, nějakým způsobem omezit, jinak budou vznikat ghetta a skupiny, které nebude nikdo schopen integrovat... Základem je vytvořit pořádek a kontrolu na vnějších hranicích Evropské unie...“*

Lubomír Zaorálek, ministr zahraničních věcí ČR,
9. listopadu 2015

Krize v eurozóně

Krizová situace v eurozóně

- **2008-2009** – hospodářské problémy eurozóny bezprostředně souvisely s probíhající světovou finanční a ekonomickou krizí
- **2010-2012** – další výrazné zhoršení ekonomické situace v eurozóně
  - v některých členských státech eurozóny propukla dluhová krize → následné vyústění v institucionální krizi eurozóny
  - další existence jednotné evropské měny a eurozóny byla velmi nejistá
- **po roce 2012** – akutní dluhovou a institucionální krizi eurozóny se podařilo přijetím řady protikrizových opatření utlumit
  - podařilo se zabránit bezprostřední hrozbě rozpadu eurozóny
  - prozatím se však nedaří dostat většinu zemí eurozóny na dráhu udržitelného dynamického ekonomického růstu a významného snižování veřejného dluhu

Krize v eurozóně

Dluhová a institucionální krize v eurozóně

- **4. čtvrtletí 2009** – Řecko oznámilo, že jeho skutečný rozpočtový deficit v roce 2009 i očekávané deficity v dalších letech budou výrazně vyšší než původní odhady, že několikanásobně překročí povolený limit 3 % HDP
- **1. čtvrtletí 2010** – výnosy řeckých státních dluhopisů se zvýšily na neudržitelnou úroveň → Řecko ztratilo možnost půjčovat si na finančních trzích → Řecko požádalo o mezinárodní finanční pomoc → spuštění dluhové krize
- **květen 2010** – aktivace prvního balíku finanční pomoci pro Řecko s cílem
  - zabránit státnímu bankrotu Řecka
  - udržet Řecko v eurozóně
  - zabránit dominovému efektu, tj. přenesení krize do dalších zemí eurozóny s vysokými veřejnými dluhy→ tato očekávání se nenaplnila

Krize v eurozóně

Dluhová a institucionální krize v eurozóně

- první balík finanční pomoci nestabilizoval ekonomickou a rozpočtovou situaci Řecka
  - příčinou byla pokračující a prohlubující se hospodářská recese v Řecku v důsledku zavádění úsporných rozpočtových opatření
  - řecké rozpočtové deficity zůstávaly na velmi vysoké úrovni
  - řecký veřejný dluh nadále rychle narůstal
- **únor 2012** – spuštěn další záchranný plán pro Řecko
  - odpis více než poloviny nominální hodnoty řeckých státních dluhopisů v držení soukromých investorů → snížení řeckého veřejného dluhu o 107 mld. eur
  - druhý balík finanční pomoci pro Řecko
- **prosinec 2012** – další záchranné opatření v Řecku
  - částečný zpětný odkup řeckých státních dluhopisů od soukromých investorů → snížení řeckého veřejného dluhu o 20 mld. eur

Krize v eurozóně

Dluhová a institucionální krize v eurozóně

- **leden 2015** – v řeckých parlamentních volbách výrazně zvítězily politické strany odmítající dosavadní politiku rozpočtových úspor, snižování mezd, platů a důchodů, nárůstu daní a privatizace
- nová řecká vláda slibovala ukončení politiky rozpočtových úspor, podporu ekonomického růstu a zároveň setrvání Řecka v eurozóně
- tato kombinace slibů byla nesplnitelná → Řecko muselo učinit výběr mezi pokračováním rozpočtových úspor a vystoupením z eurozóny
  - k setrvání v eurozóně muselo Řecko pokračovat v rozpočtových úsporách, ukončení řecké politiky rozpočtových úspor by vedlo k vystoupení Řecka z eurozóny
- nová řecká vláda se přiklonila k setrvání v eurozóně i za cenu pokračování úsporné rozpočtové politiky, kterou původně odmítala
- opět se zhoršila řecká ekonomická a rozpočtová situace a Řecko nebylo schopno se vrátit na finanční trhy
- **srpen 2015** – aktivace třetího balíku finanční pomoci pro Řecko

Krize v eurozóně

Dluhová a institucionální krize v eurozóně

- **2010-2013** – postupné rozšíření dluhové krize na další státy eurozóny (Irsko, Portugalsko, Španělsko, Kypr)
- postupná změna charakteru krize – ke krizi dluhové se přidala krize bankovní, ekonomická a sociální a nakonec se proměnila v institucionální krizi eurozóny
- mezinárodní finanční pomoc muselo přijmout 5 zemí eurozóny
  - k odvrácení státního bankrotu – Řecko, Irsko, Portugalsko, Kypr
  - na podporu finančního sektoru – Španělsko
- časový rámec čerpání finanční pomoci
  - čerpání již ukončily 3 země eurozóny – Irsko, Španělsko, Portugalsko
  - v čerpání pokračují 2 země eurozóny – Řecko, Kypr

Krize v eurozóně

Tabulka 2 – Finanční pomoc pěti zemím eurozóny

		Výše finanční pomoci (v mld. eur)	Zahájení čerpání	Ukončení čerpání
Řecko	1. pomoc	73,0	květen 2010	prosinec 2011
	2. pomoc	142,9	únor 2012	červen 2015
	3. pomoc	86,0	srpen 2015	srpen 2018
Irsko		68,2	listopad 2010	prosinec 2013
Portugalsko		76,8	květen 2011	červen 2014
Španělsko		41,3	prosinec 2012	prosinec 2013
Kypr		10,0	březen 2013	březen 2016
Celkem		498,2		

Krize v eurozóně

Hlavní příčiny přetrvávání krize v Řecku a eurozóně

- značné ekonomické rozdíly mezi jednotlivými státy eurozóny
  - existují už od vzniku eurozóny v roce 1999
- důvody, proč do eurozóny vstoupily tak ekonomicky rozdílné státy, že to za určitých podmínek ohrožuje existenci eura
  - zavedení eura je primárně politický, nikoli ekonomický projekt – sleduje zejména politické cíle v podobě užší evropské integrace a vytvoření jednotnějšího politického a ekonomického celku v Evropě, který by byl rovnocenným partnerem USA a Číny
  - zavedení eura bylo výrazem ambicí EU pokročit dále v integraci poté, co byl počátkem 90. let 20. století vytvořen jednotný trh EU s volným pohybem zboží, služeb, kapitálu a osob
  - snaha o zavedení eura v co největším počtu zemí EU bez ohledu na jejich ekonomické předpoklady → volný výklad a benevolentní hodnocení plnění ekonomických konvergenčních kritérií, jejichž splnění je podmínkou zavedení eura

Krize v eurozóně

Hlavní příčiny přetrvávání krize v Řecku a eurozóně

- *„Jednotná měna je ve své podstatě rozhodnutím politického charakteru... Potřebujeme sjednocenou Evropu. Nesmíme nikdy zapomenout na to, že euro je nástrojem tohoto projektu.“*
Felipe González, bývalý španělský premiér, květen 1998
- *„Naše budoucnost začíná 1. lednem 1999. Euro je evropským klíčem do 21. století. Éra nezávislých národních fiskálních a hospodářských politik skončila.“*
Gerhard Schröder, bývalý německý kancléř, listopad 1998
- *„Dvěma pilíři národního státu jsou meč a měna. Tomu je teď konec.“*
Romano Prodi, bývalý předseda Evropské komise,
Financial Times, 9. dubna 1999
- *„Historickým významem eura je vytvořit ve světě bipolární ekonomiku.“*
Romano Prodi, bývalý předseda Evropské komise,
rozhovor pro CNN, 1. ledna 2002

Krize v eurozóně

Hlavní příčiny přetrvávání krize v Řecku a eurozóně

- premisa, že Řecko a další země eurozóny nesmí zbankrotovat a že musí zůstat součástí eurozóny
- *„Řecko nevyhlásí státní bankrot. Prosím. V eurozóně státní bankrot neexistuje... Řecko v žádném případě nevystoupí z eurozóny. Bylo by šílené snažit se řešit problémy, které má Řecko, mimo eurozónu.“*

Joaquín Almunia, komisař EU pro hospodářské a měnové záležitosti,
Světové ekonomické fórum v Davosu, leden 2010

- *„Reakce v podobě tohoto návrhu zákona neznamena jen, že pomůžeme Řecku, ale že stabilizujeme euro jako celek.“*

Angela Merkelová, německá kancléřka,
po aktivaci pomoci Řecku, květen 2010

- to předurčilo další události, jejichž výsledek prozatím k vyřešení krizové situace v Řecku a eurozóně nevedl

Krize v eurozóně

Hlavní příčiny přetrvávání krize v Řecku a eurozóně

- neexistují mechanismy vyrovnávající rozdíly v makroekonomickém vývoji mezi státy eurozóny
  - neexistuje společná fiskální politika pro země eurozóny
  - neexistuje dostatečně silný společný rozpočet eurozóny (v rozsahu 10-20 % HDP)
- vytvoření takových vyrovnávacích mechanismů je však v EU v současnosti i v dlouhodobější perspektivě politicky neprůchodné

Krise v eurozóně

Hlavní příčiny přetrvávání krize v Řecku a eurozóně

- nelze zavést dostatečně silný společný rozpočet eurozóny
  - současný společný rozpočet EU má velikost 1 % HDP EU
  - snahy Evropské komise o jeho navýšení ztroskotaly na odmítavém stanovisku největších plátců do rozpočtu EU, zejména Německa
- nelze zavést společný dluhopis pro eurozónu
  - největším odpůrcem je Německo, protože emise takového dluhopisu by prodražila obsluhu německého vládního dluhu
  - ratingové agentury prohlásily, že společnému dluhopisu pro eurozónu by daly rating té nejhorší země měnové unie (Řecka)

Krise v eurozóně

Protikrizová opatření v eurozóně

Záchranné mechanismy eurozóny

- k poskytování finanční pomoci problémovým zemím eurozóny
- **dočasné mechanismy (2010-2013)**
  - Evropský mechanismus finanční stabilizace (EFSM)
    - poskytovatelé pomoci – země EU mimo eurozónu
  - Evropský nástroj finanční stability (EFSF)
    - poskytovatelé pomoci – země eurozóny
- **stálý mechanismus (od října 2012)**
  - Evropský mechanismus stability (ESM)
    - poskytovatelé pomoci – země eurozóny

Krize v eurozóně

Protikrizová opatření v eurozóně

Six pack – pět nařízení a jedna směrnice EU

- novelizace Paktu stability a růstu
- zpřísnění rozpočtového dohledu nad zeměmi eurozóny
- zavedení makroekonomického dohledu v EU
  - vstoupil v účinnost v prosinci 2011

Two pack – dvě nařízení EU

- zpřísnění pravidel pro státy eurozóny nacházející se v postupu při nadměrném schodku
- zpřísnění pravidel pro státy eurozóny čerpající finanční pomoc ze záchranných mechanismů eurozóny
  - vstoupil v účinnost v květnu 2013

Novelizace článku 136 Smlouvy o fungování Evropské unie

- právní zakotvení Evropského mechanismu stability
  - vstoupila v účinnost v květnu 2013

Krise v eurozóně

Protikrizová opatření v eurozóně

Smlouva o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii

- pro 25 z 28 zemí EU (bez Velké Británie, Česka a Chorvatska)
- povinnost zemí eurozóny udržovat strukturální rozpočtové deficity nižší než 0,5 % HDP
- země s veřejným dluhem výrazně nižším než 60 % HDP a s nízkými riziky pro dlouhodobou udržitelnost veřejných financí mohou mít strukturální rozpočtové deficity nižší než 1 % HDP
- povinnost členů eurozóny zavést tato rozpočtová pravidla do svého národního práva, nejlépe formou ústavního zákona
- ratifikace smlouvy státem eurozóny je podmínkou, aby případně mohl čerpat finanční pomoc z Evropského mechanismu stability
  - vstoupila v účinnost v roce 2013

Bankovní unie – zavádění od roku 2014

Krize v eurozóně

Protikrizová opatření v eurozóně

Extrémně uvolněná měnová politika Evropské centrální banky

- základní úrokové sazby v blízkosti nuly nebo v záporných hodnotách
- březen 2015 až září 2016 – kvantitativní uvolňování měnové politiky
  - nákupy cenných papírů Evropskou centrální bankou na sekundárním trhu v hodnotě 60 mld. eur měsíčně
    - 10 mld. eur – pokračování již dříve zahájených nákupů aktiv soukromého sektoru
    - 6 mld. eur – nákupy dluhopisů nadnárodních evropských institucí (EU, Evropské investiční banky, Evropského mechanismu stability aj.)
    - 44 mld. eur – nákupy vládních dluhopisů zemí eurozóny
  - Evropská centrální banka by měla za celé období kvantitativního uvolňování nakoupit cenné papíry v objemu 1140 mld. eur

Krize v eurozóně

Neuspokojivé výsledky řešení krize v eurozóně

- téměř šest let realizace záchranné politiky a vytváření nového institucionálního rámce eurozóny prozatím nevedlo k předpokládaným výsledkům
  - nedokázalo zabránit rozšíření dluhové krize do většího počtu zemí eurozóny
  - nedokázalo uvést většinu zemí eurozóny na dráhu dlouhodobějšího dynamičtějšího ekonomického růstu a udržitelného vývoje veřejných financí
- v letech 2010-2015, tj. v období realizace protikrizových opatření
  - zvyšoval se veřejný dluh většiny zemí eurozóny
  - došlo k dalšímu nárůstu makroekonomických rozdílů mezi členskými zeměmi eurozóny
  - celková ekonomická situace v zemích, které si zachovaly své národní měny, byla lepší než v zemích eurozóny

Krize v eurozóně

Tabulka 3 – Růst reálného HDP v EU a USA (v %)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ^{*)}
Řecko	3,5	-0,4	-4,4	-5,4	-8,9	-6,6	-3,9	0,8	-1,4
Kypr	4,9	3,6	-2,0	1,4	0,3	-2,4	-5,4	-2,3	1,2
Irsko	5,5	-2,2	-5,6	0,4	2,6	0,2	1,4	5,2	6,0
Portugalsko	2,5	0,2	-3,0	1,9	-1,8	-4,0	-1,1	0,9	1,7
Španělsko	3,8	1,1	-3,6	0,0	-1,0	-2,6	-1,7	1,4	3,1
Slovinsko	6,9	3,3	-7,8	1,2	0,6	-2,7	-1,1	3,0	2,6
Itálie	1,5	-1,0	-5,5	1,7	0,6	-2,8	-1,7	-0,4	0,9
Francie	2,4	0,2	-2,9	2,0	2,1	0,2	0,7	0,2	1,1
Německo	3,3	1,1	-5,6	4,1	3,7	0,4	0,3	1,6	1,7
Rakousko	3,6	1,5	-3,8	1,9	2,8	0,8	0,3	0,4	0,6
Slovensko	10,7	5,4	-5,3	4,8	2,7	1,6	1,4	2,4	3,2
Eurozóna	3,0	0,5	-4,6	2,0	1,6	-0,8	-0,3	0,9	1,6
Česko	5,5	2,7	-4,8	2,3	2,0	-0,9	-0,5	2,0	4,3
Polsko	7,2	3,9	2,6	3,7	5,0	1,6	1,3	3,3	3,5
Maďarsko	0,4	0,8	-6,6	0,7	1,8	-1,7	1,9	3,7	2,9
Švédsko	3,4	-0,6	-5,2	6,0	2,7	-0,3	1,2	2,3	3,0
Dánsko	0,8	-0,7	-5,1	1,6	1,2	-0,7	-0,5	1,1	1,6
Velká Británie	2,6	-0,5	-4,2	1,5	2,0	1,2	2,2	2,9	2,5
Evropská unie	3,1	0,5	-4,4	2,1	1,7	-0,5	0,2	1,4	1,9
USA	1,8	-0,3	-2,8	2,5	1,6	2,2	1,5	2,4	2,6

^{*)} prognóza Evropské komise

Krize v eurozóně

Tabulka 4 – Míra nezaměstnanosti v EU a USA (v %)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ^{*)}
Řecko	8,4	7,8	9,6	12,7	17,9	24,5	27,5	26,5	25,7
Kypr	3,9	3,7	5,4	6,3	7,9	11,9	15,9	16,1	15,6
Irsko	4,7	6,4	12,0	13,9	14,7	14,7	13,1	11,3	9,5
Portugalsko	9,1	8,8	10,7	12,0	12,9	15,8	16,4	14,1	12,6
Španělsko	8,2	11,3	17,9	19,9	21,4	24,8	26,1	24,5	22,3
Slovinsko	4,9	4,4	5,9	7,3	8,2	8,9	10,1	9,7	9,4
Itálie	6,1	6,7	7,7	8,4	8,4	10,7	12,1	12,7	12,2
Francie	8,0	7,4	9,1	9,3	9,2	9,8	10,3	10,3	10,4
Německo	8,5	7,4	7,6	7,0	5,8	5,4	5,2	5,0	4,7
Rakousko	4,9	4,1	5,3	4,8	4,6	4,9	5,4	5,6	6,1
Slovensko	11,2	9,6	12,1	14,5	13,7	14,0	14,2	13,2	11,6
Eurozóna	7,5	7,6	9,6	10,2	10,2	11,4	12,0	11,6	11,0
Česko	5,3	4,4	6,7	7,3	6,7	7,0	7,0	6,1	5,2
Polsko	9,6	7,1	8,1	9,7	9,7	10,1	10,3	9,0	7,6
Maďarsko	7,4	7,8	10,0	11,2	11,0	11,0	10,2	7,7	7,1
Švédsko	6,1	6,2	8,3	8,6	7,8	8,0	8,0	7,9	7,7
Dánsko	3,8	3,4	6,0	7,5	7,6	7,5	7,0	6,6	6,1
Velká Británie	5,3	5,6	7,6	7,8	8,1	7,9	7,6	6,1	5,4
Evropská unie	7,2	7,0	9,0	9,6	9,7	10,5	10,9	10,2	9,5
USA	4,6	5,8	9,3	9,6	8,9	8,1	7,4	6,2	5,3

^{*)} prognóza Evropské komise

Krize v eurozóně

Tabulka 5 – Saldo veřejných rozpočtů v EU a USA (v % HDP)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ^{*)}
Řecko	-6,7	-10,2	-15,2	-11,2	-10,2	-8,8	-12,4	-3,6	-4,6
Kypr	3,2	0,9	-5,5	-4,8	-5,7	-5,8	-4,9	-8,9	-0,7
Irsko	0,3	-7,0	-13,8	-32,3	-12,5	-8,0	-5,7	-3,9	-2,2
Portugalsko	-3,0	-3,8	-9,8	-11,2	-7,4	-5,7	-4,8	-7,2	-3,0
Španělsko	2,0	-4,4	-11,0	-9,4	-9,5	-10,4	-6,9	-5,9	-4,7
Slovinsko	-0,1	-1,4	-5,9	-5,6	-6,6	-4,1	-15,0	-5,0	-2,9
Itálie	-1,5	-2,7	-5,3	-4,2	-3,5	-3,0	-2,9	-3,0	-2,6
Francie	-2,5	-3,2	-7,2	-6,8	-5,1	-4,8	-4,1	-3,9	-3,8
Německo	0,2	-0,2	-3,2	-4,2	-1,0	-0,1	-0,1	0,3	0,9
Rakousko	-1,3	-1,4	-5,3	-4,4	-2,6	-2,2	-1,3	-2,7	-1,9
Slovensko	-1,9	-2,3	-7,9	-7,5	-4,1	-4,2	-2,6	-2,8	-2,7
Eurozóna	-0,6	-2,2	-6,3	-6,2	-4,2	-3,7	-3,0	-2,6	-2,0
Česko	-0,7	-2,1	-5,5	-4,4	-2,7	-4,0	-1,3	-1,9	-1,9
Polsko	-1,9	-3,6	-7,3	-7,5	-4,9	-3,7	-4,0	-3,3	-2,8
Maďarsko	-5,1	-3,6	-4,6	-4,5	-5,5	-2,3	-2,5	-2,5	-2,3
Švédsko	3,3	2,0	-0,7	0,0	-0,1	-0,9	-1,4	-1,7	-1,4
Dánsko	5,0	3,2	-2,8	-2,7	-2,1	-3,6	-1,3	1,5	-3,3
Velká Británie	-3,0	-5,1	-10,8	-9,7	-7,7	-8,3	-5,7	-5,7	-4,4
Evropská unie	-0,9	-2,5	-6,7	-6,4	-4,5	-4,3	-3,3	-3,0	-2,5
USA	-2,8	-6,4	-12,6	-12,0	-10,6	-8,8	-5,3	-4,9	-4,0

^{*)} prognóza Evropské komise

Krize v eurozóně

Tabulka 6 – Veřejný dluh v EU a USA (v % HDP)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ^{*)}
Řecko	103,1	109,4	126,7	146,2	172,0	159,4	177,0	178,6	194,8
Kypr	53,9	45,1	53,9	56,3	65,8	79,3	102,5	108,2	106,7
Irsko	23,9	42,4	61,8	86,8	109,3	120,2	120,0	107,5	99,8
Portugalsko	68,4	71,7	83,6	96,2	111,4	126,2	129,0	130,2	128,2
Španělsko	35,5	39,4	52,7	60,1	69,5	85,4	93,7	99,3	100,8
Slovinsko	22,7	21,6	34,5	38,2	46,4	53,7	70,8	80,8	84,2
Itálie	99,7	102,3	112,5	115,3	116,4	123,2	128,8	132,3	133,0
Francie	64,4	68,1	79,0	81,7	85,2	89,6	92,3	95,6	96,5
Německo	63,6	65,0	72,5	81,0	78,4	79,7	77,4	74,9	71,4
Rakousko	64,8	68,5	79,7	82,4	82,2	81,6	80,8	84,2	86,6
Slovensko	29,9	28,2	36,0	40,8	43,3	51,9	54,6	53,5	52,7
Eurozóna	64,9	68,5	78,3	83,8	86,0	89,3	91,1	92,1	94,0
Česko	27,8	28,7	34,1	38,2	39,9	44,7	45,2	42,7	41,0
Polsko	44,2	46,6	49,8	53,3	54,4	54,0	55,9	50,4	51,4
Maďarsko	65,6	71,6	78,0	80,6	80,8	78,3	76,8	76,2	75,8
Švédsko	38,3	36,8	40,4	37,6	36,9	37,2	39,8	44,9	44,7
Dánsko	27,3	33,4	40,4	42,9	46,4	45,6	45,0	45,1	40,2
Velká Británie	43,5	51,7	65,7	76,6	81,8	85,3	86,2	88,2	88,3
Evropská unie	57,8	61,0	73,0	78,4	81,0	83,8	85,5	86,8	87,8
USA	62,4	76,5	89,5	94,8	99,1	102,4	104,1	105,2	105,3

^{*)} prognóza Evropské komise

Politické důsledky krizí v EU

Tabulka 7 – Volební výsledky politických stran s kritickým pohledem na EU a prohlubování evropské integrace

Země, region	Politická strana	Datum, specifikace	Výsledek	Datum, specifikace	Výsledek
Velká Británie	Konzervativní strana	6. 5. 2010 Volby do Dolní sněmovny (dolní komora parlamentu)	36,1 % 306 mandátů (1. místo)	7. 5. 2015 Volby do Dolní sněmovny (dolní komora parlamentu)	36,9 % 330 mandátů (1. místo)
Dánsko	Dánská lidová strana (DF)	15. 9. 2011 Volby do parlamentu	12,3 % 22 mandátů (3. místo)	18. 6. 2015 Volby do parlamentu	21,1 % 37 mandátů (2. místo)
Polsko	Právo a spravedlnost	9. 10. 2011 Volby do Sejmu (dolní komora parlamentu)	29,9 % 157 mandátů (2. místo)	25. 10. 2015 Volby do Sejmu (dolní komora parlamentu)	37,6 % 235 mandátů (1. místo)
Polsko	Právo a spravedlnost	9. 10. 2011 Volby do Senátu (horní komora parlamentu)	31 mandátů (2. místo)	25. 10. 2015 Volby do Senátu (horní komora parlamentu)	61 mandátů (1. místo)
Rakousko, Štýrsko	Svobodná strana Rakouska (FPÖ)	26. 9. 2010 Volby do zemského sněmu	10,7 % 6 mandátů (3. místo)	31. 5. 2015 Volby do zemského sněmu	26,8 % 14 mandátů (3. místo)
Rakousko, Horní Rakousy	Svobodná strana Rakouska (FPÖ)	27. 9. 2009 Volby do zemského sněmu	15,3 % 9 mandátů (3. místo)	27. 9. 2015 Volby do zemského sněmu	30,4 % 18 mandátů (2. místo)
Rakousko, Vídeň	Svobodná strana Rakouska (FPÖ)	10. 10. 2010 Volby do zemského sněmu	25,8 % 27 mandátů (2. místo)	11. 10. 2015 Volby do zemského sněmu	30,8 % 34 mandátů (2. místo)

Politické důsledky krizí v EU

Tabulka 8 – Volební výsledky a volební preference politických stran s kritickým pohledem na EU a prohlubování evropské integrace

Země	Politická strana	Datum, specifikace	Výsledek	Datum, specifikace	Výsledek
Rakousko	Svobodná strana Rakouska (FPÖ)	29. 9. 2013 Volby do Národní rady (dolní komora parlamentu)	20,5 % 40 mandátů (3. místo)	16. 10. 2015 Volební preference (průzkum – Gallup)	33 % (1. místo)
Nizozemsko	Strana pro svobodu (PVV)	12. 9. 2012 Volby do dolní komory parlamentu	10,1 % 15 mandátů (3. místo)	25. 10. 2015 Volební preference (průzkum – Peil)	24 % 37 mandátů (1. místo)
Švédsko	Švédští demokraté (SD)	14. 9. 2014 Volby do parlamentu	12,9 % 49 mandátů (3. místo)	1.-8. 10. 2015 Volební preference (průzkum – Sentio)	25 % (1. místo)
Francie	Národní fronta (FN) – Marine Le Pen	21.-22. 4. 2012 Prezidentské volby, 1. kolo	17,9 % (3. místo)	3.-4. 9. 2015 Volební preference (průzkum – Ifop)	29 % (1. místo)

Politické důsledky krizí v EU

- nahromaděné krize v EU a neschopnost EU je efektivně řešit → v posledních letech v EU rostou volební preference a volební výsledky politických stran, které mají kritický pohled na současné fungování EU a další prohlubování evropské integrace
- migrační krize v EU tento trend dále posílila
- v roce 2015 politickým stranám kritickým vůči EU a masivnímu přijímání imigrantů dále výrazně vzrostly
  - volební výsledky při volbách v několika zemích EU
  - volební preference podle průzkumů veřejného mínění
- začínají se postupně měnit váhy politických stran v zemích EU v neprospěch zastánců dalšího prohlubování evropské integrace
- to může vyústit v politickou krizi v EU a v celkovou krizi evropské integrace, protože hlavní proud evropských politických stran dosud podporoval stále těsnější evropskou integraci a tímto směrem je také orientováno současné znění práva EU a fungování institucí EU
- **dezintegrace EU už není jen hypotetický scénář**

Děkuji za pozornost